

GAZETA LWOWSKA

PRENUMERATA:

Miejscowa miesięcznie: bez dostawy do domu 4*80 — z dostawą 5*30 — Zamiejscowa miesięcznie z przesyłką pocztową 5*30 — Zagranicą 7*00 zł.
P. K. C. 141.690.

WYCHODZI CODZIENNIE O GODZINIE 3-ej POPOŁUDNIU Z WYJĄTKIEM DNI POŚWIĄTECZNYCH

CENA NUMERU 20 gr.

Biura Redakcji i Administracji: pl. Smolki 3. I. p.
Telefon Redakcji 21-18, Administracji 21-17.
Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 11 do 12
Listy należy frankować. — Reklamacje otwarte wolne od opłaty

Walka o wyższe ceny zboża.

Punctum saliens całego zagadnienia czy kryzysu zbożowego, jest tak w Polsce, jak i na całym świecie, kwestja zbyt niskich cen zboża. Wobec ta wspólna jest całemu światu. Główna jej przyczyna tkwi bezwzględnie we wzroście światowej produkcji zboża; częściowo należy się jej dopatrywać także w mniejszej konsumpcji zboża, spowodowanej zubożeniem ludności w Europie. Odzywają się też zdania, przypisujące to zmniejszenie konsumpcji nowym tendencjom do odżywiania się pokarmami zawierającymi witaminy, jak jarzyny, nabiał, owoce.

Jeżeli faktem jest, że kryzys zbożowy ogarnął dziś cały świat, to tem bardziej odbił się on na krajach zboża eksportujących, a to wskutek zbytowego a w wielu wypadkach pomyslnego dążenia krajów Europy do zdobycia samowystarczalności gospodarczej.

Mimo tych ciężkich warunków, nie należy sobie wyobrażać, aby dziś nie istniały w dalszym ciągu wielkie możliwości eksportowe, a przenosząc się z naszymi rozważaniami na teren Polski, musimy właśnie z naciskiem podkreślić, że sprawa eksportu zboża, obok sprawy rokowań z Rzeszą o zawarcie traktatu handlowego, należy u nas do najaktualniejszych zagadnień natury gospodarczej. Eksport zboża bowiem ma doprowadzić do usunięcia nadwyżki zboża z rynku krajowego, w ślad za tem do wyższości cen zboża w kraju; to w dalszych swych konsekwencjach ma doprowadzić do zwiększenia zdolności podatkowej i nabywczey rolnictwa, a w swym ostatecznym wyniku, do ogólnego ożywienia koniunktury gospodarczej Polski.

Aktualna w tej rzeczy jest dziś sprawa t. zw. premij wywozowych. W tej chwili stojmy bowiem u schyłku okresu próbnego wprowadzenia w Polskę przez Rząd tych premij. W połowie listopada 1929 r. wyasygnował Rząd 15 miljn. zł. na popieranie eksportu zboża drogą premij wywozowych. Oczywiście celem tej akcji ma być nie przelanie pewnych kwot do rąk młynarza, rolnika czy kupca, ale idzie tylko o spowodowanie wyższości cen zboża przez wznowienie jego eksportu.

Na cały ten system premjowania eksportu posypały się już w pierwszych chwilach jego istnienia liczne głosy, czasem dość nawet ostrej krytyki.

Jakkolwiek nie da się zaprzeczyć, że system premjowania wymagać będzie w niektórych punktach zmian i udoskonalen, to jednak zarzuty stawiane mu jako takiemu, ryczałtem nie są uzasadnione.

W krytyce premij popełnia się mianowicie błąd zasadniczy. Długi okres застоju obrotów i oscylacja cen na granicy zupełnej nierentowności produkcji rolnej, zakaziła rynek zbożowy nerwowością, której skutki i dziś jeszcze, po wejściu polityki zbożowej na racjonalne tory, dają się poważnie we znaki. Nerwowy ten rynek już w kilka tygodni po wprowadzeniu premij i innych ulg w obrocie zbożem, chciałby widzieć cudotwórcze ich skutki. Tak szybko jednak osiągnąć ich nie można i dlatego handel zbożowy rzucał się niby na kozła ofiarnego, na system premjowy i jego wykonanie.

Z ostatniej chwili.

Dalsze narady w stolicy w sprawie utworzenia nowego gabinetu.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 27 grudnia. Dziś o g. 8.25 przybył ze Lwowa do stolicy prof. Bartel. Na dworcu oczekiwali go: marszałek Senatu Szymański, Wiceminister komunikacji Czapski, poseł Kościelkowski oraz grupa dziennikarzy. Po przywitaniu się z obecnymi, prof. Bartel odjechał na Zamek.

Koła polityczne spodziewają się utworzenia Rządu jeszcze dziś w godzinach wieczornych, a najpóźniej jutro.

Przedpołudniem prof. Bartel odbył rozmowę z Min. Kwiatkowskim, po czym udał się do gmachu Sejmu, gdzie konferował przeszło półtorej godziny z marszałkiem Daszyńskim.

Po krótkiej wizycie u marszałka Szymańskiego, prof. Bartel powrócił na Zamek.

O godz. 4-tej popołudniu odbędzie się, jak zapewniają z kół politycznych,

decydująca rozmowa prof. Bartla z Marszałkiem Piłsudskim, pozem desygnowany Premier odbędzie dalsze rozmowy z osobistościami, które mają wejść do nowego gabinetu. Te same koła oświadczają, że prof. Makarewicz i prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie Dutkiewicz, nie są brani w rachubę jako członkowie gabinetu.

»Kurjer Poranny« zamieścił dziś wiadomość ze Lwowa, jakoby prof. Bartel zwrócić się miał do b. Wojewody Borkowskiego i Wojewody Gołuchowskiego z propozycją wejścia do gabinetu. Korespondent Wasz upoważniony został przez prof. Bartla do oświadczenia, że prof. Bartel w czasie swego pobytu we Lwowie nikomu nie proponował objęcia tek w jego rządzie.

Nieprawdziwe są również informacje, jakoby misja prof. Bartla nabrała na bardzo duże trudności.

Nominacje nowych generałów.

Warszawa, 27 grudnia. (AW). Najnowszy Dziennik Personalny M. S. Wojsk. przynosi 6 awansów generałów. Mianowicie generałami brygady mianowani zostali: Pułk. Rokita Raczyński, dowódca 4 dywizji piechoty, pułk. Młot - Fijałkowski dowódca 14 dywizji piechoty, pułk. Frank dowód-

ca piechoty dywizyjnej 10 dywizji piechoty, pułk. Grzmot-Skotnicki, dowódca brygady kawalerji w Bałanowiczach, pułk. Jaruśkiewicz, dowódca piechoty dywizyjnej 10 dywizji piechoty, pułk. Miller dowódca 4 grupy artylerji.

Oświadczenie ks. Radziwiłła tematem ostrej dyskusji między Briandem a Francklin Bouillonem.

Paryż, 27 grudnia. (PAT). Incydent między Briandem a deputowanym Francklin Bouillonem jaki miał miejsce w Izbie deputowanych w ubiegły poniedziałek, przedstawia się według oficjalnego sprawozdania podanego w dzienniku urzędowym jak następuje:

W zakończeniu swego długiego przemówienia deputowany Francklin Bouillon oświadczył: Musimy powiedzieć prawdę zarówno Niemcom jak Francji. Należy wyraźnie zaznaczyć, że zbliżenie francusko - niemieckie nie może być osiągnięte inaczej jak na podstawie traktatu wersalskiego. Tym sposobem sparaliżujemy politykę Nie-

miec i dodamy otuchy naszym aliantom. Książę Radziwiłł jeden z przywódców koalicji rządowej w Polsce pisze: Jedyną rzeczą, która nas obchodzi jest ochrona naszych granic, otóż polityka, która bierze swoją nazwę z Locarna, nie daje nam pod tym względem żadnej gwarancji.

Na to minister spraw zagranicznych Briand odpowiedział: Nie są to słowa Rządu polskiego.

Franclin Bouillon zaznaczył: Tak mówi jeden z przywódców większości rządowej.

Briand odparł: Jestem doskonale powiadomiony o zabiegach, czynio-

otóż raczej stwierdzić należy, że system premjowy, albo ściślej mówiąc, zbudowany w celu jego realizacji Związek Eksporterów Zboża, nie jest przyczyną zła a raczej przyczynił się on do ujawnienia tego stanu chorobowego, w jakim tkwił handel zbożowy. To zaś należy uważać tylko za rzecz dodatnią.

Stoją tedy przed Związkiem Eksporterów Zboża liczne zadania racjo-

nalizacyjne, organizacyjne i pionierskie. Związek niewątpliwie na podstawie swej dotychczasowej działalności zorientuje się, w jakim kierunku ma iść jego działalność; w takim zaś razie są wszelkie dane do przyjęcia, że jego dalsza działalność (trwać ona ma po dzień 15 kwietnia 1930 r.) wyjdzie na pożytek eksportu i rolnictwa polskiego.

nych przez niektóre czynniki w Polsce i nie jestem pewny, czy zabiegi te są korzystne dla utrzymania pokoju.

Francklin Bouillon: To co pan powiedział przed chwilą, panie ministrze, jest daleko poważniejsze, niż moje twierdzenie. Są to wyrazy wielce nieostrożne, nie wieszając ich panu. Zobaczy pan, jaki oddźwięk wywołają one w Polsce. Lepiejby pan uczynił, gdyby mi nie przerywał.

Na to minister spraw zagranicznych: Cieszę się owszem z tego, co powiedziałem. Dla mnie wchodzi jedynie w rachubę Rząd polski. Przyłączył się on do dzieła, dokonanego w Locarno. Lecz w Polsce, jak i niestety we wszystkich krajach, są szowiniści. (Oklaski na lewicy i na skrajnej lewicy.)

Zgon Erazma Pilca.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 27 grudnia. W Warszawie zmarł b. Minister pełnomocny Erazm Pilc w 80 roku życia. W okresie wojny jako przedstawiciel Narodowej Demokracji był on członkiem Komitetu Narodowego najpierw w Petersburgu później w Paryżu. Przed paru laty wycofał się z życia politycznego i służby dyplomatycznej.

O amnestję we Francji.

Paryż, 27 grudnia. (PAT). Porządek dzienny wczorajszego posiedzenia Izby obejmował m. in. interpelację w sprawie amnestji. Socjalista Moutet przypomina interwencję poczynioną na rzecz Leona Daudeta zaznaczając, że nie sprzeciwia się jego ulaskawieniu, domaga się jednak, aby amnestja stała się powszechną. Herriot oświadczył, że interwenjował na rzecz Daudeta jedynie w swoim własnym imieniu a także zgodnie z tradycją republikańską.

Następnie zabrał głos Tardieu oświadczył, że prawo łaski przysługuje jedynie prezydentowi republiki i nie może być przedmiotem interwencji parlamentu. Z tego też powodu premier domaga się wycofania interpelacji stawiając przytem kwestję zaufania.

W głosowaniu uchwalono 303 głosami przeciw 206 odroczyć rozpatrzenie interpelacji.

Zabójstwo w parlamencie Argentyńskim.

Rio de Janeiro, 27 grudnia. (PAT). W następstwie sprzeczki wywołanej rozbieżnością poglądów politycznych deputowany Lopez zabił w sali obrad wystrzałem z rewolweru jednego ze swych przeciwników.

Ostatnie wiadomości giełdowe.

Lwów, dnia 27 grudnia. Giełda pieniężna. Obroty średnie, tendencja utrzymana, uspokojenie.

Giełda zbożowa. Przerwa świąteczna.

Po odejściu Hilferdinga.

Przed kilku dniami wnieśli prośby o dymisję: minister finansów Rzeszy, dr. Hilferding i sekretarz stanu w temże ministerstwie, dr. Popitz. Prośby te wywołały krótkotrwały popłoch w łonie gabinetu, poczem przedłożone prezydentowi Rzeszy, Hindenburgowi, zostały następnie przyjęte.

Dymisje obu tych mężów stanu były rezultatem wielkiej, podjazdowej walki, jaką od dłuższego czasu prowadził nie tyle może przeciw dr. Hilferdingowi, ile przeciw całemu obecnemu regimowi w Niemczech, prezydent Banku Rzeszy, Schacht. Ofiarą tej walki padł w pierwszym rządzie minister finansów z tego prostego powodu, że srona finansowo-ekonomiczna, w dzisiejszych ciężkich warunkach w całej Europie, przedstawia najodporniejsze pole dla ostrej i często skutecznej krytyki. Natomiast nie ulega wątpliwości, że dr. Schachtowi nie chodziło wyłącznie o osobę p. Hilferdinga, a o rzecz o wiele donioślejszą, mianowicie o uprzętnienie areny politycznej na rzecz żywiołów pravicowonacjonalistycznych. Resort finansów ma w tej akcji stanowić jedynie przygrzewkę.

Nie zostanie prawdopodobnie nigdy ujawnionem z całą dokładnością, w jaki sposób nastąpiło obalenie Hilferdinga. Fakt jest, że dr. Popitz, pierwszorzędnny fachowiec w sprawach finansowych doprowadził w ostatnim czasie prawie że do finalizacji układu między Rzeszą a amerykańską firmą bankową Dillon Read Comp. w sprawie udzielenia Niemcom kilkumilionowej pożyczki. Wspomniane konsorcjum bankowe pozostaje w ostrej walce konkurencyjnej z Morganem, którego udział w realizacji włącznie komercjalizacji planu Younga jest decydujący. Dr. Schacht »nie chce sobie narazić Morgana« (tak to pozornie ma wyglądać przy użyciu wszelkich możliwych środków udaremnił zaciągnięcie pożyczki u Dillon. Dr. Popitz i dr. Hilferding nie uznali za stosowne pójść pod ta nazbyt jawną dyktaturę Schachta i ustąpili.

Odejście Hilferdinga jest tedy poniekąd równoznacznem ze zwycię-

stwem Schachta. Czy jego, dziś już nietajone, zamysły zostania następcą Hindenburga, sprawdzą się, czy nie, trudno w tej chwili przewidzieć. Bądź co bądź, wysunięcie się na wybitny plan polityki niemieckiej dr. Schachta, nie może budzić w Polsce wielkiego optymizmu. Dr. Schachta znamy bowiem z tego, że w swoim memorjale atakował rząd Rzeszy za to, że w umowie likwidacyjnej ważył się poczynić minimalne ustępstwa na rzecz Polski; znamy go dalej z tego, że stał jako warunek żywotności Niemiec wysuwał zabranie Polsce Śląska i Pomorza.

Dr. Schacht jest wreszcie reprezen-

tantem tej doktryny, która nakazuje Niemcom bronić się głoszeniem bliskiej swej ruiny i katastrofy. Wołał dr. Schacht, że Niemcy dojść winny do brzegu bankructwa, by się uwolnić od reparacji; wołają jego poplecznicy, że wschodnie prowincje Prus musi się doprowadzić do upadku, by wykazać konieczność rewizji granic.

Z tego to powodu przemiany odbywające się w tej chwili w Niemczech zasługują na baczną z naszej strony uwagę.

Ostatnie depeze, otrzymane z Berlina, donoszą, że następcą Hilferdinga został dotychczasowy minister gospodarstwa Moldenhauer, a jego z kolei następcą będzie najprawdopodobniej socjalista Robert Schmidt.

A.

Dyskusja nad budżetem ministerstwa spraw zagranicznych w francuskiej Izbie deputowanych.

Paryż, 26 grudnia. (PAT). Na dzisiejszem posiedzeniu Izby Deputowanych, w dyskusji nad budżetem ministerstwa spraw zagranicznych zabrał głos Herriot, który zaznaczył, iż piękny projekt federacji europejskiej winien się szybko urzeczywistnić. Federacja europejska — zdaniem mówcy — winna być oparta na zasadach równości i wolności, zabezpieczając młodemu państwu te same prawa, co wielkim mocarstwom.

Briand, zabrawszy głos oświadczył, iż idea związku europejskiego sprzeciwia się zasadniczo ideji, która przeciwstawia się tworzeniu unji celnych.

Zabrał głos Herriot, wyrażając Briandowi uznanie za wysunięcie ideji zjednoczenia narodów europejskich. Mówca przypomniał, iż swego czasu w Genewie podpisano protokół, stwierdzający łączność między zagadnieniami pojednania, bezpieczeństwa i rozbrojenia. Protokół ten odpowiadał historii i logice francuskiej.

Z kolei zabrał głos deputowany Dubois, zaznaczając, iż ewakuacja Nadrenji jest związana i uzależniona od spraw komisji odszkodowań, która posiada możność kontroli, czy Niemcy wykonały w zupełności swoje zobowiązania. Mówca wyraża przekonanie, iż plan Younga ma przedewszystkiem na celu skontrolowanie długów niemieckich i że nie jest on ostatecznym rozwiązaniem zagadnienia długów. Skądinąd odbiera on Francji wszelką możność wykonywania kontroli. Mówca krytykuje likwidację komisji odszkodowań, która stanowi-

ła potężny czynnik kontroli i sankcji karnych wobec Niemiec.

Zabrał następnie głos Tardieu i zaznaczył, iż rząd nie odjedzie do Hagi w nastroju niepewności i niezdecydowania i zażądał sformułowania tez z dyskusji parlamentarnej. Rząd weźmie na siebie odpowiedzialność, żądać jednak będzie, aby Izba również się od niej nie uchylała.

W dalszym ciągu dzisiejszego posiedzenia Briand zaznaczył, iż współpraca jego z Tardieu jest i pozostanie serdeczną, pomimo wszelkich prób rozłączenia ich. Minister zaznaczył, że Francja prowadząc rokowania w sprawie traktatu lokarneńskiego zawsze dbała o to, aby nie poświęcać interesów żadnego małego narodu. Polski Minister Spraw Zagranicznych — mówił Briand — nie obawia się zbliżenia francusko-niemieckiego. Pakty takie — zdaniem mówcy — raczej przeciwnie, mogą jedynie zwiększyć bezpieczeństwo Polski. Briand dodaje, iż Benesz wyrażał się w tym samym duchu. Minister przypomina, iż przyczynił się do usunięcia poważnych trudności powstałych w związku z bezpieczeństwem na Górnym Śląsku. Niesprawiedliwym więc jest pomawiać Francję o egoizm.

W dalszym ciągu swego przemówienia Briand stwierdza znaczny postęp pacyfikacji dokonany od czasu Locarna.

Przemówienie Brianda było żywo oklaskiwane. Po zejściu ministra z trybuny, ministrowie oraz liczni deputowani składali mu gratulacje.

Krassin o bolszewikach.

Wdowa po znanym działaczu sowieckim, Krassinie, byłym pośle sowieckim w Londynie, zmarłym w roku 1926, ogłosiła książkę ze wspomnieniami o swym mężu.

W książce tej przytoczone są listy Krassina. W jednym z tych listów Krassin pisze: »Bolszewicy potrafili dokonać pięknych rzeczy, lecz byli i są w dalszym ciągu gadułami. Gdy należy wprowadzić w życie hasło, kierownicy proletariatu światowego nie umieją wyzyskać sytuacji. Zamiast realizować program konstrukcyjny, przelewali krew w sposób najstraszliwszy i zupełnie niepotrzebny«.

W innym liście, napisanym jeszcze przed rewolucją październikową, Krassin oświadcza: »Idjoci, którzy mianują się rewolucjonistami, w dalszym ciągu zdołają swemi osobami główne place Petersburga i zaśmiecają miasto pestkami ze słonecznika. Czuć, że nadchodzi anarchja i to wywołuje pewne obawy wśród samych bolszewików«.

Już po zagarnięciu władzy przez bolszewików: »Ostatnie zdarzenia przekonały mnie, że naród rosyjski musi przejść jeszcze długą drogę, zanim zdobędzie sobie prawo nazywać się narodem cywilizowanym. Lenin

ma niekiedy interesujące myśli, lecz często jego opinia bywa wprost dziecinna. Tak zwana klasa robotnicza jest demoralizowana iluzją, że zajęła miejsce panów, których była przedtem niewolnicą. Należy się przyznać, że bolszewicy obrali najprostszą drogę do zniszczenia kraju swemi fantastycznymi planami realizacji socjalizmu. Stanowiska odpowiedzialne zajmują ludzie zupełnie nieprzygotowani, często nawet złodzieje i jeszcze częściej nieuki«.

W końcu 1922 r. Krassin nazywał członków rządu sowieckiego nie inaczej, jak »pysznymi się błaznami«. Zdaniem jego, Rosja znajdowała się już wówczas »w stanie oblędu«. Jeszcze dalej skarży się, że cała jego energia i wszystkie usiłowania dla uratowania sytuacji gospodarczej Rosji, droga zbliżenia z krajami zachodnimi, były daremne. »Niewielka grupa osłów i głupców znowu zniweczyła moją pracę, tak, jak dziecko niszczy jednym uderzeniem pajęczynę«, pisał Krassin. Krassin jednak, uspokaja siebie myślą, że »podobne do Rosji państwo, które przeżyło w swoim czasie nawet jarzmo tatarskie, przeżyje również warunki dzisiejsze«.

CZEŚĆ URZĘDOWA.

Lwów, dnia 27 grudnia 1929.

ZARZĄDZENIE

Na zasadzie art. 5 ustawy z dnia 23 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 458) nadaję

po raz pierwszy
ZŁOTY KRZYŻ ZASŁUGI

Wiktorowi Krzyżanowskiemu, prezesowi Okręgowego Urzędu Ziemińskiego w Tarnopolu, za zasługi w dziedzinie uporządkowania stosunków agrarnych.

Warszawa, dnia 13 grudnia 1929 r.

Prezydent Rzeczypospolitej:

(—) I. Mościcki.

Prezes Rady Ministrów:

(—) Świtalski.

ZARZĄDZENIE.

Na zasadzie art. 5 ustawy z dnia 23 czerwca 1923 r. Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 458) nadaję po raz pierwszy

SREBRNY KRZYŻ ZASŁUGI

p. Leopoldowi Liebhardtowi, księgowemu w Izbie Skarbowej we Lwowie, za zasługi na polu pracy obywatelsko-społecznej.

Warszawa, dnia 24 grudnia 1929 r.

Prezes Rady Ministrów:

(—) Świtalski.

»Monitor Polski« Nr. 296 z dnia 24 grudnia 1929 r.)

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 8 listopada 1929 r.

o przyłączeniu gmin wiejskich: Batiatycze, Różanka, Konstantinówka i Zubowmosty z powiatu żółkiewskiego, Województwa lwowskiego do powiatu kamioneckiego w Województwie tarnopolskiem.

Na podstawie art. 1 ustawy z dnia 22 kwietnia 1926 r. w sprawie przyłączenia gmin wiejskich, wchodzących w skład powiatu jednego Województwa, do przyległego powiatu Województwa drugiego (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 269) zarządza się, co następuje:

§ 1. Gminy wiejskie: Batiatycze, Różanka, Konstantinówka i Zubowmosty włącza się z powiatu żółkiewskiego w Województwie lwowskiem i włącza się do powiatu kamioneckiego w Województwie tarnopolskiem.

§ 2. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 1930 r.

Prezes Rady Ministrów:

(—) Świtalski.

Minister Spraw Wewnętrznych:

(—) Sławoj Składkowski.

(Dz. U. R. P. z dnia 30 listopada 1929 roku Nr. 81, poz. 602).

(»Monitor Polski« Nr. 293, z dnia 20 grudnia 1929 roku.)

Skreślenie długów wojennych Austrii.

Wiedeń, 26 grudnia. (PAT). Wiedeński korespondent »Sunday Times« dowiaduje się z wiarygodnych źródeł, iż na drugiej konferencji haskiej zostaną skreślone wszystkie zobowiązania reparacyjne Austrii. Mocarstwa miały się porozumieć co do tego, że byłoby rzeczą bezcelową utrzymywać nadal na papierze fikcję reparacji austriackich.

Wypadek Le Brixa.

Paryż, 26 grudnia. (PAT). Z Birny donoszą: Wskutek silnej burzy, znajdujący się w locie Le Brix i Rissu musieli ratować się skokiem z samolotu na spadochronach. Katastrofa miała miejsce w nocy, w górach, w pobliżu Moulensih. Le Brix wyszedł z wypadku cało, Rissu jest lekko ranny. Samolot uległ rozbiciu.

Strajk przemysłników w St. Zjednoczonych.

Detroit, 26 grudnia. (PAT). Niezwykle znamiennym dla stosunków prohibicyjnych w Ameryce jest strajk przemysłników wódki, który wybuchł po drugiej stronie rzeki Detroit, w Kanadzie. Strajkujący żądają 3 dolarów za przemycenie każdej skrzyni (24 butelek) piwa i 15 dolarów za przemycenie 12-butelkowej skrzyni wódki. Przemysłnicy strajk wygarali, przyczem do ustępliwości skłoniło pracodawców olbrzymie zapotrzebowanie trunków przy nadchodzących świętach.

Odznaczenie Min. Kwiatkowskiego.

Warszawa, 26 grudnia. (PAT). Dnia 21 b. m. poseł szwedzki w Warszawie i minister pełnomocny p. Ansharsvärd wręczył Ministrowi Przemysłu i Handlu inż. Kwiatkowskiemu wielki krzyż z gwiazdą polarną, oraz podsekretarzowi stanu Ministerstwa Przemysłu i Handlu Doleżałowi komandorję z gwiazdą polarną I. klasy.

Oficerowie rezerwy w Paryżu.

Warszawa, 26 grudnia. (PAT). Dnia 26 b. m. w godzinach wieczornych wyjechała do Paryża po raz pierwszy oficjalna reprezentacyjna wyćieczka Związku Oficerów Rezerwy Rzplitej w liczbie około 120 uczestników. Wycieczka w czasie pobytu swego w Francji będzie podejmowana przez ambasadora Chłapowskiego, francuski Związek Oficerów Rezerwy, FIDAC i związek Kombatantów.

Akcja na Litwie przeciw „Pogoni“.

Przed kilku dniami odbył się w Kownie odczyt znanego działacza społeczno-gospodarczego, Hgunasa, poświęcony badaniom powstania godła państwa litewskiego »Pogoni«. Po streszczeniu genezy litewskiej »Pogoni«, prelegent oświadczył, że w Litwie po raz pierwszy »Pogon«, jako godło państwowe, została użyta za czasów Witolda Witolda kazał na pieniądzech wybijać ją; jeździec był przytem twarzą skierowaną na wschód i rękę miał uzbrojoną w miecz i wzniesioną do góry. Na tarczy jeźdźca nie było sześcioramiennego krzyża, którego ani Witold, ani późniejsi władcy Litwy, nie używali. Witold obok »Pogoni« używał jeszcze, jako znaku państwowego, słupów Gedymina. Symbolem Pogoni Witolda było dążenie Litwy do potęgi i wielkości. Pogon litewska została świadomie wypaczona przez Jagiełłę. Jagiełło pod wpływem Jadwigi rozpowszechnił w Polsce używanie krzyża sześcioramiennego, używanego wówczas na Węgrzech. Krzyż ten trafił później do godła państwowego Litwy, jako symbol nawrotu narodu litewskiego na wiarę katolicką. Pozatem Jagiełło ustanawiając wspólne godło państwowe Polski i Litwy, kazał na pieczęciach wyrzynać obok Orła Białego — Pogon litewską, a jeździec był twarzą zwrócony na zachód w kierunku Rzymu i Niemiec. Pogon pozatem utraciła swe pierwotne symboliczne znaczenie. Jeździec Jagiełły ma już na ciele zgniecenie Niemiec, wroga Polski Po śmierci Jagiełły, Pogon litewska ulega dalszym przeobrażeniom. Zdaniem Hgunasa — należy podkreślić znamienne fakt, że władcy późniejszej Litwy, królowie polscy, więcej czcili godło litewskie,

niż czci je obecna Litwa. Królowie polscy, jako Wielcy Książęta Litwy, używali osobnej pieczęci, na której był wycięty jeździec Witoldowy bez sześcioramiennego krzyża, bez fantazyjnych ozdób, jedynie zwrócony nie na wschód, a na zachód. Dzisiaj przez nieznaną przyczynę, na piersi Witol-

da rysuje się sześcioramienny krzyż — znak, którego Witold nigdy nie używał i który, jako obcy, dla niego był wielce niemiły. Tak się więc złożyło, że niepodległa Litwa już przeszło dziesięć lat używa godła państwowego, które może oznaczać unję Litwy z Polską. Obecnie specjalna komisja ma zbadać zagadnienie obecnego godła Litwy — »Pogoni«.

Jak popularyzować przepisy?

Przepisy prawne spełniają tylko wtenczas swe zadanie, gdy są należycie wykonywane. Koniecznym zaś warunkiem należytego wykonania przepisów jest należyte ich poznanie i to nie tylko przez administrujących urzędników, lecz także i przedewszystkiem przez administrowanych obywateli. — Jak najszersze tedy, systematyczne, dokładne ogłaszanie i popularyzowanie przepisów jest rzeczą niezmiernie ważną i konieczną.

Kilka wcale ciekawych pomysłów na temat sposobu popularyzowania przepisów podaje w ostatnim numerze »Gazety Administracji i Policji Państwowej« p. Stanisław Sobolewski, w szczególności proponuje on, by we wsiach zasadniczo były stosowane trzy sposoby ogłaszania przepisów: 1) plakaty (obwieszczenia), 2) bęben względnie trąbka, 3) zebrania gromadzkie.

Pierwszy sposób polega na wywieszaniu we wsi w kilku widocznych punktach, gdzie ludność często się zbiera stosownych, drukowanych obwieszczeń, podających zwięzłe i wyraźnie treść odnosnych przepisów.

Drugi sposób opiera się na tem, że sołtys lub jego pomocnik podaje dane

rozporządzenie do powszechnej wiadomości ustnie w dzień świąteczny w kilku (wspomnianych wyżej) punktach wsi, używając przytem odpowiedniego donośnego bębna, lub też — zależnie od miejscowych warunków — innego sygnału, np. trąbki.

Trzeci sposób wyraża się w tem, że sołtys zwołuje na najbliższy dzień świąteczny (w pilnych sprawach natychmiast) zebranie całej gromady, na którym odczytuje odnośne przepisy i rozporządzenia władz oraz wydaje ustnie szczegółowe wyjaśnienia i zlecenia.

Prócz opisanych trzech zasadniczych sposobów, należałoby stosować szereg innych pomocniczych środków, zmierzających do uświadomienia ludności i spopularyzowania obowiązujących przepisów, jak stosowanie w szerokim zakresie wyjazdów służbowych urzędników administracyjnych do poszczególnych gmin i wsi w celu dokonywania kontroli nad ogłaszaniem przepisów, informowania ludności, przyjmowania próśb i skarg, wydawania na miejscu potrzebnych zarządzeń i t. d.; urządzanie przez powiatową władzę administracyjną ogólnej w ce-

lach instrukcyjnych perjodycznych zjazdów sołtysów z całego powiatu; zaopatrzenie sołtysów w specjalne zbiory najważniejszych przepisów, zestawionych w sposób zwięzły i przystępny oraz w dokładne, pisemne instrukcje służbowe; zaangażować do akcji uświadamiania ludności prasę, wydawać dla ludu i rozpowszechniać odpowiednie bezpłatne czasopisma, broszury, ulotki i t. p. Propagandą i popularyzacją ustawodawstwa winno się zająć też nauczycielstwo, duchowieństwo, stowarzyszenia oświatowe i wogóle inteligencja, urządzając we wsiach wykłady i pogadanki, wyjaśniając w sposób przystępny treść i cel poszczególnych przepisów oraz wpajając w ludność poszanowanie prawa.

Film polski w Paryżu.

W wielkim teatrze pól Elizejskich w jednej z największych i najpiękniejszych sal teatrów paryskich odbył się pokaz filmu osnutego na tle powieści Goetla p. t. »Z dnia na dzień«. W tym celu zorganizowano galowe przedstawienie pod protektoratem ambasadora Chłapowskiego oraz przy współudziale Kasy emerytalnej dziennikarzy francuskich. Na początku seansu wyświetlony został film z niedawnej podróży do Polski grupy parlamentarzystów francuskich. Orkiestra wykonała szereg utworów Chopina, poczem rozpoczął się pokaz filmu »Z dnia na dzień«. Do filmu tego muzykę skomponował młody kompozytor p. Szymon Laks, laureat niedawnego konkursu, zorganizowanego przez zrzeszenie młodych muzyków w Paryżu. Film wywarł doskonałe wrażenie na doborowej publiczności, zapelniającej salę. Film »Z dnia na dzień« wyświetlany będzie codziennie z ilustracją muzyczną p. Laksa w wielkim kinie »Imperial-Pathe«, które to kino nabyło obraz na swą wyłączną własność.

Traktat handlowy z Portugalią.

Lizbona, 27 grudnia. (PAT). Minister spraw zagranicznych odbył z polskim Ministrem pełnomocnym konferencję w sprawie zawarcia układu handlowego między Polską a Portugalią.

Katedra hebrajska na uniw. wileńskim.

Wskutek zabiegów uniwersyteckiej młodzieży żydowskiej na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie, począwszy od drugiego trimesru bieżącego roku akademickiego, utworzona ma być na tym Uniwersytecie katedra języka i literatury hebrajskiej. Katedra ta będzie na razie lektoratem, a kandydatem na lektora jest nauczyciel języka hebrajskiego w wileńskim seminarjum nauczycielskim, dr. Geiger.

Dnia 29. XII. 1929 o G. 8:30 WIECZ.
WSZYSTKIE RADJOSTACJE W POLSCE
NADAWAĆ BĘDĄ

WIELKI KONKURS MUZYCZNY
RADJOWY
dostępny dla wszystkich
radjostuchaczy

NIEZWYKLE LICZNE I CENNE
NAGRODY
ofiarowane przez wielkie firmy
r a d j o w e

Szczegóły konkursu podawane będą codziennie wieczorem przez Radjo.

ZENON ALEXANDROWICZ.

Ciemność przemaga.

Na twardych, kamiennych schodach wyrosła czarnym krzyżem postać Niemca — w ramionach potężna, ale zwięzła w budowie, w ruchu spokojna, zdecydowana. Sposobem wojskowca wstąpił Herr Friedenburg pod promień lampy stołowej na terasę dworu w Olszanicy. Tą nazwę miał wrytą w pamięć na wieki ból i niepokój, tłumiony srogą wolą.

Herr Friedenburg, pełnomocnik fabryki maszyn rolniczych: »Hochfeld et Comp«.

Naprzeciw wyszły dwa spojrzenia: jedno łagodne, starcze, drugie młode, bystre, nieufne.

Oczekiwano Niemca, oznajmił go telegram, a na odwieczny posłaniec sasiada, dyrektora kopalni.

Pułkownik zanotował w myśli: człowiek nie w swoim zawodzie. Powojenna maska, doskonale wyrobiona. Prosił uprzejmie spocząć. Zasiadli we trzech: pan domu, proboszcz, przybysz.

Była rozmowa urywana. O interesach, zamówieniach, rzeczach fachowych. Niemiec mówił po polsku, powoli, uważnie, bezbłędnie, ale sztucznie, po literacku.

Stary pleban ledwie słowo wtrącił, milczał, patrzył coraz ciekawiej, marszczył czoło, wspomnienia badał, szukał w nich osoby, zdarzeń, czasu.

Odbiegło wreszcie pytanie od sprawy.

— Więc to jest dwór olszanicki? — W ostatnim wyrazie głos złamał się, jakby przez gwałtowne pohamowanie, niedomówienie.

Zadziwił się Niemiec.

— Chyba nowy, inny jest?

Dźwignęły się barki pułkownika, głowa zniżona sprostowała. Uderzył Friedenburga sztylety wzroku, który się rozżarzał ogniem niesamowitym.

— Pan znał?

Proste słowa, trudne nagłe i ciężkie.

Spojrzał Niemiec na starca. Ruchem wytwornym, skromnym wyciągnął rękę.

— Może niezupełnie obcy jestem. Przypominam się księdzu dobrodziejowi.

Jakby spłoszone uciekają oczy od twarzy Niemca, czy boją się przeznaczenia?

Wargi szepeją niepewnie.

— Nie pomnę.

Podniósł się Herr Friedenburg. Tchnął głęboko. Rzekł mocno:

— Muszę wyjawić prawdę. Rozmyślnie tałem się. Teraz czas, teraz czas. Jestem sam szefem firmy, a moje nazwisko nie pierwsze, lecz w anonimie zawarte: Compagnie... Tak było mi trzeba. Jestem Siegfried von Felsen. Czasu wojny major artylerji.

Ostatnie zdanie dumne, ostre, jak komenda.

Sekunda zdumienia i zgrozy.

Poderwał się w sobie ksiądz i zachwiał, jakby ciężarem gniesiony ugiął się. Wparł się oczyma w oczy pułkownika. Niemo błagał. Stwarzał zapórę. Nadaremnie.

Straszne, niepomszczone cierpienie targnęło duszą i ciałem oficera.

— Przybyłeś, przybyłeś, aby zginać!

Von Felsen powstał. Jakby w okamgnieniu wszystko zrozumiał, czego lękał się w podświadomych przeczuciach.

Zbladł okropnie.

— Gdzie jest panna Tańska?

Konało na wargach przypuszczenie potworne, niewypowiedziane. — Nie żyje i ty umrzesz.

Czyjeś usta powtarzają bezradnie.

— Jezus Marja. Jezus Marja.

Nie uląkł się Niemiec. Groźbie pułkownika nieprzytomny, białotał głucho to jedno, to jedno.

Wkońcu jakby w odpowiedzi wykrztusił:

— Ktoś pan jest, czego żadas?

Śmignęła stal tnącego szyderstwa.

— Spowiadać się mordercy mojej narzeczonej? Wszedłeś w dom rozpaczny, odkryłeś bezecnie swoje imię, nie bezkarnie! nie bezkarnie!

Błogosławiony chłód postanowienia ogarnia Niemca.

Jego słowa męskie.

— Cokolwiek się stanie, mam prawo, muszę wiedzieć. Tej śmierci nie jestem winny. Dlaczego na mnie

pohańbienie, dlaczego?

Gestem nakazującym starzec zapanał na chwilę. Skorzystał ze zwłoki.

W ciszę nocy, w milczenie nienawiści, słońca powieść o sprawie tragicznej, minionej.

— Pańskie nazwisko przeraża, panie majorze. Było na ustach tej, o której chcesz widocznie wiadomości, najgorszej niestety. Było na jej ustach w gorączce choroby, gdy uciekłszy z dworu, znalazła u mnie schronienie.

— Pan wie, pamięta. Była uczta po zwycięstwie niemieckim. Sztab wasz hulał w sali, twoi pijani towarzysze — i ty byłeś z nimi. — Nie uszanowali sieroctwa, żałoby. Zapragnęli zabawy z młodą, piękną dziewczyną, zdaną w tym momencie jakoby na ich łaskę.

W najwyższej trwodze wymknęła się. Pana widziano przy niej. Szedłeś za nią. Biegłeś, gdy biegła. Już u drzwi probostwa jakimś słowem odparła ciebie, odskoczyła, cofnęła się. Ocalała. Ale cierpienie wyssało z niej siły. Zmarła w nieprzytomności, zapalenie mózgowie. Oto jest rozmiar nieszczęścia. Pytam w trosce i bojaźni: poco przybyłeś?

Von Felsen, stojąc, wsparty o krągły stół, mówił z wysiłkiem, jękał się.

— Któż mnie usprawiedliwi, gdy ona nie żyje? A jednak nie jestem winien. Tak, to prawda, pijani byli, coś tać i bronić.

Chcieli do niej. Wstrzymywałem,

Jubileusz wielkiego uczonego niemieckiego.

Niemiecki świat naukowy obchodził w tych dniach ośmdziesiątą piątą rocznicę urodzin wielkiego ekonomisty i socjologa, Luja Brentano.

Młodzieńczo Lujo Brentano, ogłaszając w r. 1871 swą „Historję angielskich związków zawodowych“, w której propagował swobodę zrzeszania się robotników, a związki zawodowe uznawał za „publiczne instytucje“ — stał się temsamem nie tylko pionierem nowej niemieckiej polityki socjalnej, ale i pionierem niemieckiego ruchu robotniczego.

W wzmiankowanym swem dziele zwalczał Brentano dwa rozmaite obozy. Przedewszystkiem socjalistyczny. Karol Marx w swym właśnie wtedy napisanym „Kapitale“ określił pracę jako towar. Brentano wykazał, że istnieje zasadnicza różnica między każdym innym towarem, a towarem zwanym „pracą“, albowiem poszczególne robotnik, który nie chce umrzeć śmiercią głodową, nie może dowolnie wycofać z rynku swej siły roboczej. Zwalczał Brentano również twierdzenie Lassala, jakoby walka o wyższe płace, prowadzona drogą koalicji robotniczych, nie prowadziła do żadnego celu. Ale równocześnie wystąpił Brentano i przeciw innemu obozowi: przeciw panującym wówczas poglądom manchesterskim, które wszelkie związki robotnicze uważały za sprzeciwiające się systemowi wolności gospodarczej. Brentano widział w związkach zawodowych platformę, która umożliwi robotnikom istotnie swobodną konkurencję na rynku pracy. Zarazem widział w nich wielki wychowawczy środek dla zawodowej samopomocy, który ułatwi podniesienie się robotnika.

Temi przepojony ideami staje się w r. 1872 jednym z założycieli stowarzyszenia dla polityki socjalnej, znalazłszy się w ten sposób w szeregu, z początku bardzo zwalczanych „socjalistów z katedry“, którzy stworzyli w Niemczech nowe drogi badania socjalnych problemów. O ile następnie związki zawodowe znalazły ustawowe uznanie, o ile wywalczyły sobie obok politycznego, także i gospodarcze równouprawnienie, to mogły śmiało w Lujo Brentanie czcić swego apostoła.

Liberalizm socjalny, który Brentano reprezentował przez całe swe ży-

W zamieszaniu zdołałem ostrzec. Szedłem za nią, aby osłonić. Czyniłem tak i dla honoru i dlatego — wyznaje śmiało, żem ją umiłowal. Tom jej wtedy wyraził. To była moja wina. Może w przywidzeniach strachu stałem się napastnikiem — nowym. Krzyknęła i wpadła w sień plebanji. Tak, odszedłem, cóż począć... Ale ufałem, że prześlągam, wytłumaczę. Potem był alarm, odmarsz. I już nigdy... — Teraz dążyłem. Naprawdę. No, jestem gotów, cóż życie...

Miłościwie spojrzenie księdza objęło pruskiego majora.

— Pan jesteś człowiek prawy. Obydwa jesteście bardzo nieszczęśliwi. Przycisnęła was wspólna dola i Boży wyrok.

Z trudem, jak obezwładniona, podniosła się ręka Niemca. Zwolna rozwarły się kurczowo zamknięte palce. Związał je kościsty uścisk. Oczy Niemca błędzą gdzieś w oddali. Usta mamrocą.

— Tak, tu jako ludzie. Gdyby znowu rozkaz — przeciw wam. Ale to nie dla mnie, nie dla mnie.

Krok za krokiem, jakby ostrożnie, stąpił von Felsen wdół, wdół, po twardych, kamiennych schodach. Znała łoskot.

Czarnym krzyżem padł Niemiec na stopniu ostatnim.

Kędyś na horyzoncie jaśniejszym pasem zapowiadał się niby świt. Może były to światła na kopalni. Ale wokół trwała głęboka ciemność.

cie, spowodował, że był on zarazem namiętnym obrońcą wolności handlu. W swoich „Argumentach za wolnym handlem“ (1901) zwalcza on system wysokich ceł ochronnych i domaga się podziału pracy między narodami.

Brentano uchodzi słuszenie za twórcę szkoły historyczno-ekonomicznej. W przeciwieństwie do innych historyków ekonomii, domagał się, by studjum historii gospodarczo-politycznych wydarzeń nie gubiło się w szczegółach; dążeniem jego było wykazać ściśle związki zachodzące w gospodarczym rozwoju świata. Z tych myśli zrodziła się w ostatnich latach jego kilkutomowa „Historja gospodarczego rozwoju Anglii“.

Jest rzeczą niemożliwą wyliczyć

w tem miejscu wszystkie pisma Brentano. W napisanej przez Neissera i Palyi'a jego biografii samo to wycięcie zajęło 36 stron. Nie ma naprawdę dziedziny wiedzy gospodarczej, w której nie zabral głos. Stał natomiast zdala od życia politycznego. Żył wyłącznie dla wiedzy. W r. 1871 zostaje prywatnym docentem w Berlinie, potem profesorem w r. 1872 w Wrocławiu, w 1882 w Strassburgu, 1886 w Wiedniu, od r. 1891 do 1917 w Monachjum. W tych długich latach wyszły z jego seminarjum wielkie szeregi uczniów, wśród nich wielu znakomitych dzisiaj uczonych.

Wielki był zawsze w swej miłości prawdy i w woli zdobywania jej.

Dr. L.

„Żołnierze armji narodowej“.

Corocznie w dniu 7 grudnia w teatrze „Argentina“ w Rzymie dokonuje sam Duce Mussolini odznaczenia zwycięskich „żołnierzy armji narodowej“ — jak ich sam nazywa, zwycięskich w walce nie krwawej, ale żmudnej i owocnej, w walce o zboże, „battaglia del grano“.

Wygłaszając tego roku płomienne przemówienie do tysiąca delegatów rolników z całej Italji, mógł Mussolini powołać się na to, że kiedy w r. 1925 zbiory zboża w Italji wynosiły 65,548.000 kwintali, w czwartym roku rządów faszystowskich zbiory wyniosły 71 milionów kwintali. Należy dodać, że zbiory te uzyskano na tym samym obszarze ziemi jedynie drogą intensywniejszej produkcji.

— „Ten rezultat nie jest jeszcze zwycięstwem — wołał Duce — ale stanowi punkt wyjścia do nowego marszu naprzód. Całe Włochy biorą udział w tym ruchu jak armja ogromna, karna, zdyscyplinowana i wierna. Ażeby kontynuować nasz sukces, trzeba, aby nawet mieszczaństwo zaczęło z prawdziwą dumą wysyłać dzieci swe do szkół rolniczych. Rok 1930 będzie rokiem Wergiljusza, poety cesarstwa i pół. Uczymy go po faszystowsku: w pracy i przez pracę, robiąc nowy atak naprzód w dziedzinie rolnictwa włoskiego.“

Zakończenie mowy brzmiało:

— „Wyznaczam wam spotkanie w tym teatrze o godzinie wpół do 11-tej dnia 7-go grudnia 1930 roku, dzień-więtego roku ery faszystowskiej.“

Przy tej sposobności warto rzucić okiem na kilka szczegółów całej tej, niezwykle ciekawej polityki rolnej Włoch.

Środkami do osiągnięcia właściwego rozwiązania zagadnienia rolniczego były dotychczas „kampanja zbożowa“ (Battaglia del grano), wielki

program meljoracyjny dla użyczenia nieużytków względnie niedostatecznie zagospodarowanego terenu, reforma i rozbudowa kredytu rolnego, syndykalistyczno - korporacyjne zespolenie sił rolniczych kraju oraz pomoc finansowa rządu. Rezultaty dotychczas osiągnięte są wcale pokaźne. W ciągu dwóch lat produkcja przeciętna z hektara wzrosła z 10,8 do 14,7. A jest to dopiero 4-ty rok kampanji zbożowej, optymizm więc rządu całkowicie jest uzasadniony.

Przeprowadzenie całego faszystowskiego programu rolniczego obliczone jest na lat 30-ci z ogólnym wydatkiem siedmiu i pół miliardów lirów. Ustawa odnośna nosi tytuł „Legge Mussolini“. Dotychczasowe wyniki meljoracyj przedstawiają się następująco: Od objęcia władzy przez rząd faszystowski, czyli od 7-miu lat wydano na meljoracje 1,086.189.757 lirów, podczas gdy od chwili zjednoczenia Włoch wydano na te same cele lirów 2,720.648.057. W ciągu 14 lat roboty meljoracyjne mają być zakończone, dając przeszło 2,000.000 hektarów użyczonej roli. Z wspomnianych siedmiu i pół miliardów państwo przejmie 3,8 miljarda, płatne w 30 ratach rocznych, resztę ponoszą właściciele obszarów rolnych. Wszystkie te prace mają również i ogromne znaczenie społeczne, dając około 100.000 robotnikom pracę.

Jeżeliby ktoś chciał pociągać analogję między sytuacją we Włoszech a sytuacją u nas, chybiłby celu. Jakkolwiek intensyfikacja rolnictwa jest dziś nakazem powszechnym, to jednak istotę zagadnienia u nas w tej chwili stanowi nie wyprodukowanie jak największej ilości zboża, ile pozbycie go po dobrych cenach. Dlatego nasza polityka zbożowa iść musi odrębnymi drogami.

Ford o przyszłości.

W wywiadzie z pewnym amerykańskim dziennikarzem Henryk Ford, najgenialniejszy przemysłowiec naszych czasów, takie snuje uwagi na temat przyszłości:

— Żyjemy już obecnie w epoce, którą nazwałbym wygodną, ale nie jest jeszcze ona tak wygodna jak będzie w przyszłości. Zrobiliśmy dopiero początek i dużo jeszcze pozostaje do zrobienia. Ci, którzy utrzymują, że doszliśmy już do kresu rozkwitu przemysłu, doznają wielkiej niespodzianki. Prawdziwa epoka przemysłu jest jeszcze przed nami. Będzie ona mniej hałaśliwa od obecnej, ale zato piękniejsza, sprawiedliwsza i bardziej dla wszystkich uszczęśliwiająca.

— Jeżeli dzisiejszy młody człowiek chce się poświęcić czemuś co ma przed sobą wielką przyszłość — to powinien pomyśleć o samolocie. Pierwsze, co powinien zrobić, to przestudjować wszystko to, czego dotąd dokonano, aby aeroplan doprowadzić do stanu, w jakim się dzisiaj znajduje. Jest rzeczą pewną, że brakuje

nam dotąd „aeroplanu - maszyny“ jako przedmiotu nauki. Chłopcy, którzy interesują się samolotami, nie zdają sobie sprawy, jakim rodzajem maszyny powinien być aeroplan. Nic też dziwnego, iż są przekonani, że samolot może być pędzony tylko zapomocą silnika benzynowego. Sądzą tak dlatego, że i samochód ma silnik benzynowy. Ale może któregoś dnia ktoś odkryje, że silnik benzynowy nie jest w samolocie absolutnie konieczny.

Jednym z najważniejszych zagadnień przyszłości będzie odkrycie nowego rodzaju paliwa. Można wydobyc materiał palny z owoców np. z jabłek, z chwastów, trocin, słowem ze wszystkiego. W każdej roślinie istnieje materiał palny, który można wydobyc zapomocą procesu fermentacyjnego. Z pola kartofli obszaru jednego morga można otrzymać tyle alkoholu, że wystarczyłoby go do maszyny, służącej do obróbki tego pola na sto lat. Trzeba będzie tylko odkryć sposób fabrykowania tego paliwa mniejszym kosztem i ekonomiczniej z go-

spodarczego punktu widzenia. Podług wszelkiego prawdopodobieństwa miasta przyszłości będą ogrzewane elektrycznością. Z tego wyniknie konieczność przebudowy domów podług lepszych praktyczniejszych zasad. Przedewszystkiem musimy rozwiązać problemat izolacji. Wtedy nasze mieszkania będą w lecie chłodne, a w zimie ciepłe. Dlaczego nie można zamieniać węgla w prąd elektryczny od razu pod ziemią i doprowadzać go stamtąd do miast, nie trując się wydobyciem węgla na powierzchnię? I to będzie zadaniem przyszłości. Z czasem znajdą się również sposoby i środki na zebranie tej masy wód która będzie potrzebna do kondensacji pary. Mamy już jedno takie jezioro na dachu jednej z moich fabryk w Michiganie, które służy tylko wymienionemu celowi. Od niedawna zacząłem przysyłać siłę popędową po drutach, zastępując w ten sposób dawny system dostarczania jej ciężko obciążonymi wagonami (w postaci węgla).

W dalszym ciągu wykazał Ford, że następcza się wiele sposobności robienia wynalazków, odpowiadających naszym obecnym potrzebom, przede wszystkim zaś wynalazków, z którymi powinni się liczyć ciężko pracujący.

— Jeżeli mam do wykonania robotę — mówił, — która wydaje mi się ciężką, staram się wynaleźć sposób uczynienia jej lżejszą. Poważny wysiłek uwolnienia się od zbytecznego trudu doprowadza w końcu do tego, że coś się wynajduje. Warto pomyśleć, ile to się marnuje czasu, pieniędzy i trudu na przygotowywanie jedzenia, wśród wielkich ugrupowań ludzi, którzy posilają się każdy i każda na swoją rękę. Warto skierować uwagę młodych ludzi, na wynalezienie kuchni, w której bez wielkiego zachodu można by gotować jedzenie dla stu ludzi. Przyjdzie czas, że nie będzie się przygotowywało jedzenia pojedynczo dla jednej rodziny.

W następnych latach zastosujemy z pewnością twardą gumę do posadzek i tysiąca innych celów, o których dziś nie mamy pojęcia. W Szwajcarii używa się już gumy do brukowania ulic. Z czasem będziemy wydobywać gumę z wielu pomocniczych źródeł: Edison odkrył po długich próbach roślinę, która zawiera w sobie wysoki procent substancji gumowych. Jest to roślina, która rośnie wszędzie. Utrzymuje on, że guma wydobywana z tej rośliny, zaopatrzy rynek amerykański w dobrą namiastkę, która w razie zamknięcia importu gumy, pokryje całkowicie zapotrzebowanie krajowe. Czy ta roślina gumowa posiada jeszcze inne, pożyteczne właściwości, dowiemy się kiedyś od Edisona.

Nowy program „Gongu“.

Nowy program teatryku „Gong“ gromadzi znowu co wieczora liczną publiczność, żądną beztróskiego uśmiechu i wesolej rozrywki. Na czele zespołu wymieni należy p. Hanke Runowiecką i p. S. Laskowskiego w „Miss America“ i p. Cybulskiego z jego repertuarem dowcipnych piosenek. Element artystyczny - sentymentalny reprezentuje „Kadysz“ Słonimskiego z muzyką Wiehlera w wykonaniu p. Belskiego. Żywo oklaskiwano też „Lekcję gramatyki“, arcyzabawne „Zaloty strażaka“, „Typki lwowskie“ i „Gongową Choinkę“ ze współudziałem całego zespołu, zaś salwy śmiechu wywoływała na prawdę udana parodia sesji sejmowej. Jedną tylko uwagę nasuwa się mimo woli: czy nie można by „folkloru“ lwowskiego, który „Gong“ postawił sobie zupełnie racjonalnie za motyw przewodni swej działalności, interpretować w formie nieco bardziej „przesublimowanej“? Przypuszczam, że charakter teatryku nie nie straciłby na tem, a publiczność zyskałaby ton bardziej dla siebie zrozumiały!

Recenzent.

